

POŽREŠNOST ŽELEZNISKIH DRUŽB NI MALA

ZA PREVAŽANJE POŠTE SO
PREJEMALE VSAKO LETO
VEC.

Postrežba pa je bila vedno
slabša.

Washington, D. C. — Tajnik zveze poštarjev na železnici je razkril, kako so pohlepne železniske družbe, ki zahtevajo vedno večjo pristojbino za prevažanje pošte. Medtem pa je rekel tajnik Strickland, da železnice čisto nič ne izboljšajo svoje službe. V svoji analizi je razkril, kako uničujoča je bila politika prejšnjega vrhovnega poštarja Worka in njegovega naslednika Newa, katero je započel še Burleson pod Wilsonovo administracijo. Obljube za izboljšanje poštne službe na železnici so stale sicer v platformi republikanske stranke, ko so bile volitve leta 1920, ampak kakorhitro so volitve minule, so bile tudi obljube pozabljene.

Joseph Stewart, pravnik poštne departmanta, ki uamerja boj proti poštarjskim unijam pod demokratsko ali republikansko vlado enako, je uradnik, ki je povzročil spremembo v novembru leta 1916. Takrat so na pošti spremenili, da pošta plačuje železnicam od prostora in ne od teže poštne bлага. Takrat železnice še niso nastopile, da bodo na ta način delale še večji profit. V letu, ki je končalo 30. junija 1916, so potegnile \$61,244,667 za prevažanje pošte, a ko je kongres odobril postavko za poravnanje računa železniskih družb za prevažanje pošte, je pa bilo vsega \$112,250,000 za isto postrežbo, čeprav je bila prevožena pošta samo za 1 in 1/4 milijard več kakor leta 1916. Meddržavna trgovska komisija je bila kakor dobrodušna teta železniskim družbam, ki jim je vse naklonila, kar so le zahtevale.

Strickland pravi, da na zunaj še izgleda, kakor bi Stewart s svojim departментом skušal zaščititi take poviške, a kakorkoli ukrene, vedno imajo železniske družbe povišek. Stewart je zmožen vprijeti odločen boj kadar se mu to zahoče, kar se je pač dobro pokazalo, kadar je nastopil proti organiziranim poštnim uslužbencem, ko je hotel preprečiti, da bi dobivali za življenje spodobne meze.

Medtem ko so se višali stroški za transportiranje pošte, je pa postrežba postala naravnost gnala. Delež je tudi trpel radi tega. Med temi desetimi leti so železnice utrgele za petindvajset procentov vagonov, če se primerja število milijard železniskih prog med takrat in danes.

Znamenito je, kako je republikanska stranka leta 1920 v volilni kampanji obljubljala, da bo delala za izboljšanje železniske službe za pošto. Ampak do leta 1924 so železnice že zopet utrgele celih 13,383,901 milijard voznice za en vagon, ne da bi se republikanski izvoljenci le kaj pobrigali, da to preprečijo. Obljubiti in storiti sta njim dva različna pojma.

Strickland pravi, da so železnice, ki vozijo preko kontinenta, danes nudijo že zelo slabo službo, postranske železniske zveze pa so malo boljše kakor v času, ko so še kočije prevale po pošti. Cestokrat vzame celih štirindvajset ur, da se prepelja pismo z enega poštne urada na drugega, čeprav sta komaj nekaj milijard narazen.

Ljubezen žene je bila vredna 6 centov.

New York. — Chester B. Knapp, bogati borzijan, je tožil Earla McCullena za \$100,000 odškodnine, ker je mu ukradel ljubezen njegove žene. Porota je prisodila Knappu šest centov odškodnine.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Železniske družbe so silno požrešne.

Ameriška vlada se ne briga za evropski garancijski pakt.

Delavske unije v Georgiji protestirajo proti prihajajoči anti-evolucijski postavi; zahtevajo svobodno šolo.

Zadeva komunističnih vojakov še ni končana.

Otroci, uposleni pri meznem delu, so duševno zaostali.

Po svetu.

Privatni, kompanijski policisti pobijajo rudarje v Novi Škottiji.

Kitajska vlada je poslala drastično noto velesilam. Stavke naraščajo.

Mnenja o Scopesovem procesu v Evropi.

Francoški socialisti v konfliktu s Caillauxom.

Amerika se ne zanima za varšivoni pakt

Državni tajnik pravi, da ameriška vlada ne bo nobenih odgovornosti. — Nemčija ne zaupa v pomoč Anglije.

Washington, D. C. — Državni departament je v sredo izjavil, da Združene države se ne zanimajo za predlagan evropski garancijski pakt, niti ne bodo biti odgovorne za istega na noben način. Izjava ima vsekakor namen, vreti mrzlo vodo na poročila v časopisih, da bodo zavezniki prošli Ameriko, naj sprejme varstveno pogodbo v svojo shrambo.

Berlin, 12. jun. — Zunanji urad nemške vlade smatra, da garancijski pakt ni zanesljiv. Poročilo iz Londona, da se je Anglija zavezala v paktu pomagati Nemčiji politično ali z armado v slučaju, da je napadena, ne verjame nihče. Dotična točka v paktu daje Nemčiji le omejeno zaščito njen zapadne meje, toda točka je tako prepletena z legalnimi frazami, da ne pomeni malo ali nič dobrega za Nemčijo.

Pariz, 12. jun. — Zunanji minister Briand je včeraj poslal zaveznikom vladam končni tekst francoskega odgovora na predlog Nemčije glede zapadnoevropskega varstvenega pakta.

Prvi umor na letalu.

London. — Prvi umor, izvršen v zraku, je bil te dni sporočen "Morning Postu" iz Belgrada. Bogat trgovec z diamanti po imenu Lasker, čigar dom je v Strassbourgu, je šel z letalom z Dunaja v Budapesto. Z njim je bil njegov tajnik. Lasker je nesel večje število dijamantov in radi varnosti si je izbral zračno pot. Tajnik je pilotiral. Laskerjev brat je čakal nanj v Budapešti. Ker pa ni bilo eroplana ob napovedanem času, je brat naznanil oblastem. Po petdnevem iskanju so našli Laskerjevo mrtvo truplo blizu Shopronije v Avstriji, tajnik je pa izginil. Policija domneva, da je tajnik umoril trgovca med poletom in vrnil njegovo truplo na tla, nakar se je polastil dijamantov v vrednosti dveh milijonov frankov. Spustil se je na tla in uničil letalo.

Domačini protestirajo na Virginjskem otočju.

Washington. — Mornarski kapitan Williams, ki je bil imenovan za guvernerja Virginjskemu otočju, je že prej zelo vznemiril domačine na otokih, zdaj pa je še oživil nek star danski zakon, da bi se s pomočjo istega iznebil otoškega koncila, katerega tvorijo domačini in bi potem absolutno lahko vladal s pomočjo o-nih, katere bi sam imenoval. Ameriška unija za civilne svobodščine poroča o velikih protestih domačinov proti novemu terorizmu ameriških guvernerjev na otokih.

V NOVI ŠKOTIJI TEČE DELAVSKA KRI V STAVKI

Oboroženi kompanijski najemniki so ubili stavkujočega rudarja. Stavka rudarjev traja že trinajst tednov. Vojaki poslani v stavkovno okrožje.

Sydney, Nova Scotia, Kanada, 12. jun. — V New Waterfordu, v premogovnem distriktu Cape Bretonu, so včeraj nastali veliki nemiri. V bitki, ki je izbruhnila med privatno kompanijsko policijo in stavkujočimi rudarji, je bil eden rudar ubit, drugi je težko ranjen in večje število rudarjev ter policistov je lahko ranjenih.

Nemiri so nastali v četrtek zjutraj, ko so privatni policisti, ki so v službi British Empire Steel korporacije, zasegli centralo gonilne sile, katere daje gonilno silo premogovnikom na južni strani premogovnega distrikta. Stavkovne straže, ki so čvale centralo, so se postavile v bran. Policisti so streljali in rudar William Davis, oče devetih otrok, je obšel mrtev. Ko se je raznesla vest o tem po okoliščini, so se hitro zbrali stavkarji, naokoličili centralo in izgnali policiste.

V tem momentu, ko je poslano to poročilo, so rudarji še gospodarili centralne in naselbine New Waterford. Družba je brž brzojavila provinčni vladi za oboroženo pomoč. Vlada je poslala 500 vojakov, ki imajo priti danes v Cape Breton. Medtem se izgredi nadaljujejo.

Zadeva komunističnih vojakov ni končana

Vojaka je bosta spravila pred civilno sodišče.

Chicago, Ill. — Delavski obrambni svet je prejel pismo od Paula Croucha in Walterja Trumbulla, vojakov, ki sta bila pred kratkim obsojena na vojaško ječo, ker sta se drznila izraziti svoje radikalno prepričanje. Pišeta, da je 27. maja prišel k njima na posvetovanje tajnik centralnega delavskega sveta Wright, ki je pripeljal s seboj tudi F. Patersona, pravdnika na Honolulou.

Paterlon bo pričel z akcijo na zveznem sodišču kakorhitro bosta vojaka izven jurisdikcije vojaških oblasti. Prizval bo slučaj, da sta bila vojaka nepostavno nepostavno obsojena. Če ne bo šlo drugače, bo zadeva prišla tudi pred najvišje sodišče Združenih držav.

Vojaka sta tudi pisala, da bo treba par sto dolarjev za začetek priziva na sodišče. Nato jima je tajnik Delavskega obrambnega sveta Maurer brzojavil, da bo organizacija preskrbela finančno pomoč.

Prvotno sta bila na vojnem sodišču obsojena vojaka na dolgoletno ječo. Crouch je bil dobl štirideset let zapora, Trumbull pa šestindvajset. Najhušja obdolžitev proti njima je bila, da sta skušala organizirati "havajsko komunistično ligo". To pa je bilo smatrano kot nepostavna organizacija, ker generalni guverner tudi ni dal nikakega čarterja na otoškem teritoriju. Dejstvo je, da nikdar ni bilo pri "ligi" več kakor sedem članov.

Ker je radi nesramne obsodbe vsepovsod nastal strahovit protest, je vojni departament priporočil vojaškim oblastim, naj znižajo kazen na tri in eno leto in pol. Ampak vojaka se zoperstavljata, da je tudi taka kazen neupravičena, kajti tudi zakoni ne dovoljujejo več kakor tri mesece ječe za tako kazen, če se lahko smatra to za "prestopke."

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo deloma oblačno in hladno. Sonce izide ob 5:14, zaide ob 8:25.

"Roke proč, fanatiki!" zahtevajo delavci

Strokovne unije v Georgiji zahtevajo, da šola mora biti svobodna.

Augusta, Ga. — Zveza strokovnih unij v Georgiji je 11. junija sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da verski fanatiki držijo roke proč od javnih šol. V georgijski legislaturi se pripravljajo enak zakon proti poučevanju evolucije kakor v Tennesseeju. Resolucija se glasi, da kardinalna doktrina ameriškega organiziranega delavstva je svoboda vesti, govora, tiska in zborovanja, ki je zajamčena v ustavi Združenih držav.

Zanimanje v Evropi za Scopesov proces

V Londonu, Parizu in Berlinu obžalujejo, da je kaj takega mogoče v Ameriki. — Fakta evolucije so preočita. Liberalni pastori žigosajo Bryana.

London, 12. jun. — "The Westminster Gazette" piše v uvodnem članku o tennesijskem evolucijskem procesu med drugim sledeče: "William J. Bryan, ki je povzročil famozni proces, je preabsurden, da bi se resni ljudje ozirali nanj. Groza nas strene, če pomislimo, kaj bi vse ta človek naredil, če bi imel kompletno oblast".

Pariz, 12. jun. — Louis Louchet, znani finančnik, ki ima vseučilišni naslov filozofa, je dejal danes v intervjuju o evolucijski kontroverzi v Ameriki: "Resnica ostane resnica, čeprav je neprijetna. Amerikanci so pozabili na dejstvo, da narediš stvar privlačno, če jo prepoveš. Amerikanci niso nič manj trezni odkar so prepovedali alkohol. Istotako bo Scopesov proces dosegel, da bo ljudstvo v Tennesseeju izvedelo več o Darwinu kot ljudstvo katere druge dežele na svetu".

Berlin, 12. jun. — Rudolf Eucken, profesor verske filozofije, je dejal, da tennesijski proces je žalostno znamenje nazadnjaštva. Friedrich Gudzent, berlinski vseučilišni profesor in ena največjih zdravniških avtoritet v Nemčiji je pa rekel: "O evoluciji se mora govoriti na vseh srednjih in višjih šolah, toda ne kot o kaki dogmi, ker potem bi učitelji bili ravno taki fanatiki kakor oni, ki uče biblično doktrino o ustvarjenju".

Washington, D. C. — "Fakta evolucije so preočita, da bi se jim mogel protiviti kateri razumen človek. Upam, da bo Scopesov proces poglobil znanje ameriškega ljudstva o tem važnem vprašanju". Tako je rekel dr. Charles D. Wallcott, tajnik Smithsonian instituta.

San Francisco, Cal. — Rt. Rev. Edward L. Parsons, episkopalni škof v Californiji, je hud na Bryana in vse tiste, ki so zanimali tennesijski evolucijski požar. "Sovražniški evoluciji delajo vse to iz strahu", je rekel škof. "V zadnjih desetletjih je bilo porušenih toliko starih tradicij, da so slabo poučeni krščanski ljudje v velikem strahu, da se vera tudi poruši. Ni dovolj, da so naredili apor v cerkvi, ampak zdaj hočejo celo ubiti svobodo šole in diktirati s postavami, kaj morejo šole in kolegiji učiti".

SKOZI PANAMO NE GRE VEČ TOLIKO OLJA.

Washington, D. C. — Poročilo o prevozu skozi Panamski prekop pokazuje, da gre skozi za kakih štirideset odstotkov manj olja kakor ga je šlo lansk leto. To smatrajo, da je posledica naraščajoče oljne produkcije na obali Pacifika. Umevno je, da se manjši prevoz olja pozna tudi v proračunu uprave za prekop, ker je v zadnjih desetih mesecih za celih \$2,500,000 manj dohodkov.

NOVA DRISTIČNA NA ZAHTEVA KITAJSKA VLADE

Pekingska vlada zahteva, da tuji pomorščaki zapuste kitajsko tla. Vsa Kitajska protestira proti pobijanju dijakov in delavcev v Šangaju.

Peking, 12. jun. — Kitajska vlada je poslala velesilam ostro noto, v kateri zahteva, da šangajske oblasti opravijo obsedeno stanje, pošljejo tujezemske pomorščake nazaj na njihove ladje, razorože tujo redno in prostovoljno policijo in izpuste iz zaporov aretirane dijake ter stavkarje.

Hankov, 12. jun. — Več tisoč kulijev je v četrtek napadlo tukajšnjo angleško koncesijo. Osvajati so hoteli skladišče z orožjem. Angleška posadka, v kateri je mnogo kitajskih prostovoljcev, je naperila strojnico in odbila napad. Osem napadalcev je bilo ubitih in mnogo ranjenih. Ubitih je bilo tudi šest Kitajcev, ki so branili arzenal.

Šangaj, 12. jun. — Situacija je vedno slabša. Večina kitajskih mornarjev je zdaj med stavkarji in 33 parnikov počiva v šangajski luk. Angleška in japonska obrežna trgovina je prenehala. Kitajski trgovci so zagrozili z bojkotom. Kako dolgo bo trajal štrajk, nima nihče pojma. Dijaki nabirajo denar za stavkarje. Samo v Šangaju so nabrali \$50,000. Kristjanski general Feng Ju-hsiang je poslal \$5000. Dvatisoč vojakov, katere je poslala pekingska vlada, je prišlo danes iz Nankinga v Šangaj.

Kanton, 12. jun. — Civilna vojna v Kantonu še traja, toda na obeh straneh že zmanjkuje streljiva. Včeraj so Kitajci streljali na ameriško topničarko "Pampango", ki je spremljala čoln z živili za milijonsko šolo na otoku Honanu. Topničarka je odgovorila s strelji. Da li je bil kdo zadet, se še ne ve.

Zaostalec je neizogibna v otroški sužnosti

Četrtno delavcev v New Jerseyju tvorijo otroci.

New York. — Zaostali in nešolani otroci so neizogibna posledica otroškega dela. Otroci, ki delajo na farmah, kjer pridelujejo zelenjavo, sočivje in razne jagode po New Jerseyju, so vzbudili javno mnenje, ker tlakanje in izkoriščanje te mladine je presegalo že vse meje. Veliko otrok je pod štirinajst letom in ne prejemajo dovolj šolanja.

V poročilu zveznega departmanta za poljedelstvo, ki je bilo objavljeno v aprilu, se pokazuje, da je ena četrtna delavcev v New Jerseyju otroci, ki delajo na farmah. Nekateri so začeli delati že s petim letom čez polje. Povprečna starost otroka-delavca je deset let sedem mesecev. Petinšestdeset procentov teh otrok zapusti šolo prej kot doseže štirinajsto leto in niso šli dalj kot do šestega razreda. Izmed vseh je kakih 58 procentov zaostalih in s staranjem otrok se ta odstotek še vira.

Lovejoy, ki je dal poročilo o otroških delavcih, naznanja, da med njimi niso samo otroci tujezemskih staršev, temveč v veliki meri tudi otroci domačinov in takih, ki so mešanega pokolenja. New Jersey je peta najslabša država, ki ne zagotovi zadostne zahteve za šolsko obveznost.

London ima dve toni otrok.

London. — Neki londonski statistik je izračunal, da se je lansko leto v neki bolnišnici v Londonu narodilo toliko otrok, da tehtajo skupaj dve toni. Če bi novorojenke položil drugega za drugim, bi bila vrsta dolga 960 čevljev.

Socialisti v odprtem prelomu s Caillauxom

Socialistična parlamentarna skupina zahteva, da finančni minister odstopi, ker noče sprejeti njenega programa glede prevzetja kapitala.

Pariz, 12. jun. — Finančni minister Joseph Caillaux je v odprtem konfliktu s socialisti. Izid konflikta še ni gotov, mogoča pa je nova vladna kriza, kajti Caillaux mora izpremeniti svoj finančni program ali podati ostavko.

Socialistična parlamentarna skupina je sinoči zborovala in pozneje je vodja skupine Renaudel naznanil, da socialisti odklanjajo Caillauxov finančni načrt. Socialisti zahtevajo, da finančni minister vključi v svoj program točko prevzetja kapitala ali pa naj odstopi. Ko je Caillaux danes zjutraj izvedel, kaj so sklenili socialisti, je odgovoril, da ne da več nobenih koncesij. Ako socialisti na noben način nočejo drugače, poda on ostavko.

Jugoslovanska Narodna enciklopedija

Za Ameriko je zastopnik prosvetni mesečnik "Kolo".

New York. (I. M. za Kolo.) — Vse naše časopise v Ameriki prinaša obširne objave o največjem delu v jugoslovanski književnosti o "Narodni enciklopediji", katere je pričela izhajati v Zagrebu v mesečnih zvezkih in na kateri je delalo kakih sto trideset odličnih jugoslovanskih strokovnjakov in vseučilišnih profesorjev.

Bilo bi nepotrebno pojasnjevati inteligentnim ljudem važnost tega dela za vsakdanjo rabo. Važnost takega dela so civilizirani večji narodi že davno spoznali, zato so si jih tudi oskrbeli, da jim izdatno služijo. V "Narodni enciklopediji" je v hrvaškem jeziku na kakih tri tisoč straneh, povezanih v štirindvajsetih zvezkih, popisano vse, kar se tiče jugoslovanskega naroda kakor tudi delo vsebuje mnogo drugih zanimivosti. Kar se tiče starega kraja, vseh jugoslovanskih javnih ljudi, njihovih del, mesta, organizacije, vse to je v delu strokovnjakov opisano.

Bibliografski zavod v Zagrebu, ki izdaja "Narodno enciklopedijo", je imenoval "Kolo" za svojega zastopnika v Ameriki. Mesečnik torej prejema vsa naročila za enciklopedijo Jugoslovancov.

"Narodna enciklopedija" izhaja v zvezkih po 112 strani vsak, katerih po osem skupaj bo tvorilo eno knjigo. Vsega bodo torej štiri knjige, za kar bodo izdajateljji oskrbeli fine platnice.

Cena vsaki vezani knjigi (osem zvezkov) s poštnino znaša v predprodaji sedem dolarjev. Denar je treba poslati na "Bank of Europe", 1st ave. & 74th St., New York, N. Y. Na to ime je treba izdati čeke ali denarne nakaznice in samo poslati naročila na "Kolo", 347 Madison ave., Suite 1210, New York, N. Y.

NAZADNIAKI NE BODO DEPORTIRANI.

Washington. — Mehška delavska vlada je baže pozvala ameriško vlado za deportiranje mehških političnih rovašev, takih kakor je de la Huerta. O tem Washington seveda neče nič ališati.

Dijamantna poroka.

St. Cloud, Minn. — John Schenck in njegova žena, ki bivata na farmi šest milj od St. Clouda, sta te dni doživela redek dogodek. Obhajala sta dijamantno poroko, to je 75-letnico njunega zakona. Schenck je star 96, žena pa 94 let. Dvojica ima 12 otrok, ki še žive, dalje 61 vnukov, 96 pravnukov in 12 prapravnukov.

DELAVSKE NOVICE

(Fed. Press.)

Poštarji so izgubili pravdo.
Vancouver, B. C. — Kanadska vlada menda hoče posnemati Coolidge v ekonomiji. Prihraniti hoče na delavstvu, posebno pa na odbitku bonusov, ki so bili priznani v vojnem času. Z bonusi je tako izgrala poštne usluge, da sedaj prejema manjšo plačo, kakor so jo dobivali pred sedmimi leti, čeprav je sedaj skoraj večja draginja.

Župan je nagnal delavskega nasprotnika.

Detroit, Mich. — Vodja občinskih pouličnih železnic v Detroitu Ross Schram je bil velik neprijatelj delavstva. Župan Smith, ki ga je delavstvo imenovalo pri zadnjih volitvah za župana, ga je na napodil iz službe zaradi njegovih novih poizkusov, da bo delavstvu sovražnega upravitelja pouličnih železnic spodil iz službe.

Delavska stranka je izključila komuniste.

Wellington, Nova Zelandija. Novozelandska delavska stranka je na letni konferenci dne 15. aprila odzvala članstvo katerekoli komunistu. Principi stranke so socializacija produkcije in distribucije ter izmenjave blaga. Način, po katerem hoče to doseči pa je za stranko zmagovito v političnem boju pri lokalnih in ustavnih volitvah.

Mussolini je zopet pokazal železno pest.

Rim, 12. jun. — Spominske demonstracije, katere je aranžirala opozicija na dan obletnice Matteottijevega umora, se niso izvršile. Mussolini je ukazal za prejeti zbornično poslopje in postaviti pred vrhove močne vojaške straže. Vojaštvo je tudi patruljiralo ulice in stražilo most čez Tiber, kjer so Matteottija zadnjikrat videli živega. Časopisi, ki so se spominjali umora, so bili zaplenjeni. Ponekod na deželi so bile demonstracije, toda podrobnih poročil še ni.

Roparji ubili policaja.

Chicago. — Stinje, banditi, ki so hoteli ropati Chicago Motor Coach Co., 1244 Rosemont ave., v četrtek zjutraj, so ustrelili policaja Edwarda Deana, kateri jih je zalotil, nakar so pobegnili brez plena. Policaj je umrl čez nekaj ur.

Četrti komunist obešen v Sofiji.

Sofija, Bolgarija, 12. jun. — Četrti komunist z imenom Perčimliev, ki je bil obtožen, da je bil udeležen pri svetokralški eksploziji v aprilu, je bil obešen včeraj zjutraj.

Norveška vladna kriza.

Oslo, 12. jun. — Norveška vlada je bila včeraj poražena v zbornici in pričakovati je ostavke. Če sedanja vlada pade, pridejo najbrž agrarci na krmilo.

Nova belgijska vlada.

Bruselj, 12. jan. — Viskont Poulet je včeraj organiziral novo vlado. To je že četrti poskus z novo vlado odkar traja vladna kriza od 5. aprila.

Iz sovjetske Rusije

Tisoč traktorjev in drugih poljedelskih strojev je bilo poslanih iz New Yorka v Rusijo, katere je kupila sovjetska vlada — organizacija Amtorg Trading, katere sklepa kupuje za sovjet v Ameriki. Stroji so bili odpisani v črno morje v pristanišča Odese, Novorosijska in Batuma. Tovor je vreden \$1,200,000. Poleg tega je Amtorg korporacija nakupila tudi osebne avtomobile, tovorne motorje, motorcikle, stroje za knjigovodstvo, enjarnje in priprave za oljne vrečke.

Popravek. — V dopisu iz Bartona, Ohio, v št. 125 bi se imelo glasiti: V Bartonu imamo dva poneumnjevalna hrama, katere sta prav dobro obiskana. Razume se, da ne od Slovencev. — L. A. B.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovarč", katere je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Pismo rudarja iz Francije

Tukaj je mnogo Slovencev, večinoma so iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, kateri smatrajo našo stranko za zmirom za Kristanovo in jo radi tega še zmiraj sovražijo. Slovenci se radi pogovarjajo, kako so ga včeraj polomili in koliko rdečega ali belega vina so popili. O politiki le malo kaj, najraje se zanašajo bodisi na sovjetsko Rusijo ali pa na hrvaškega Radiča. Če objavite moje pismo, ne pozabite objaviti tudi tale dopis, ki sem ga našel v nedeljo, ko sem se sprehajal za prekopom v Lensu. Izvrget ga je neki Slovenec, ki se je tudi izprehajal pred mano.

Predragi!
Náznámam Vam, da prideta na Francosko in Belgijo iz Ljubljane dva misijonarja, v vsak kraj seveda le eden, Vas obiskat in Vam ponuditi duhovno pomoč, zlasti priložnost za velikonočno spoved v domačem jeziku.

Pisala Vam bosta še sama. Prosimo sprejmite jih dobro in poagitirajte krepko za obilno udeležbo v cerkvi!

Srčno bratsko pozdravljeni!

V imenu odsotnega g. J. Kalana — podpis nečitljiv.

K temu li jaz pripomni, da misijonarjev in drugih kutarjev v resnici ne pogrešamo. Če nam hočete dobro, tedaj ostanite kar lepo doma. Francoski delavci nas že tako niso posebno veselili, če bodo pa videli, da trpimo vaše obiske, nas bodo še grše gledali in rekli, da tvorimo lestev, po kateri hoče duhovščina francoskemu ljudstvu zopet za vrat splezati kakor je Slovencev, Poljakom in Madjarom. Če mislite, da bi se dalo tukaj pobirati franke za črne zamorčke, vam bodi povedano, da imajo Slovenci povečini vsi sami preveč "črnih zamorčkov", če pa ima kateri kljub temu kakšen frank, bo pa menda vsak tako pameten, da ga ne bo vam dal. Že vsak ve, da vi vsak denar, predno ga daste zopet iz rok, tako obrnete, da postane tisti, ki ga je dobil, suženj klerikalizma. Če bi nas bili v šoli namesto molitev in veronauka učili poleg slovenščine in nekoliko nemščine še nekoliko francoščine in več računstva, bi nam dosti več koristilo. Tukaj nihče ne plače, berači tukaj rajši zvižgajo ali pa prepevajo. To naj si prečita vsi tisti klerikali in samostojneži, ki vedno trdijo, da je veronauk v ljudskih šolah potreben. Kajti vaši sinovi morajo po večini k rudarjem ali pa v tovarno, po svetu seveda, ker v domovini delajo najbolj tovarne za zvonove tu pa jih pameten človek niti delati neče, ker zvonovi koristijo samo popom. — Ernst Bratec.

Problem Amundsen

Raziskovalec Amundsen postaja z vsako minuto večja zagovetka. Pozitivnih poročil o usodi njegove ekspedicije nimamo dosedaj še nobenih. Zanimivo je čitati, kako optimistično presoja Amundsenovo podjetje njegovi rojaki v Skandinaviji, dočim se nagibajo druge dežele, v prvi vrsti Amerika, k pesimističnemu presojanju položaja. Na Norveškem se ljudje že od 24. maja dalje ne zanimajo za nič drugega kakor samo za vremenska poročila. Še nikoli se niso bavili Norvežani toliko z zemljepisom kakor zadnji teden. Vse nestrno proučuje dela o severnem tečaju in pričakuje vesti s Spitzbergov. Vsakdo skuša na svoj poseben način razrešiti uganke Amundsenovega poleta.

Ker se Amundsen ni vrnil v prvih 24 urah, se splošno smatra, da se je izkrcal na severnem tečaju. Nastaja pa vprašanje, če se niso stroji potem, ko so se spustila letala na tla, pokvarili, tako da jim ni bilo več mogoče vzleteti. Če so se letala pokvarila, potem bo morala radovedna Evropa krotiti svojo znatljajnost celo leto, kajti toliko časa bo potreboval Amundsen, če je srečno pristal na severnem tečaju, da doseže Kolumbo na smučeh. Ta pot pa je zelo težavna. Kako je mogoče prezimovati na severnem tečaju, tega prav prav niti ne vemo. Prejane polarne ekspedicije so imele s seboj cele karavane sani, katere so vlekli psi. Tudi je treba misliti na to, da je vzel Amundsen s seboj živečo samo za nekaj tednov in da bi mu mogla zaloga hrane zadostiti v slučaju največje skromnosti komaj za par mesecev.

V tem času bi morali njegovi tovariši pač skrbeti za to, da dosežejo 85. vzporednik, kjer lahko računajo z lovom na tulnje in severne medvede.

Mogoče pa je tudi, da je vreme na severnem tečaju Amundsen zamikalo, da je razširil svoj načrt in podaljšal svoje bivanje je da bi lahko zadostil svojim znanstvenim težnjam. Ljudje, ki poznajo Amundsen dobro, pripovedujejo, da mu je znanstveno raziskavanje severa mnogo resnejša zadeva kakor si to predstavljamo navadni zemljani. Treba je samo pomisliti na njegov obisk južnega tečaja. Tudi takrat je stalo življenje raziskovalca tako rekoč na kocki. Vsak dan bi lahko nastopila poguba ekspedicije, in vendar je Amundsen v zadnjem trenutku premislil glede radioaparata, katerega ni vzel s seboj. Trenutno ni mogoče reči, če je ravnal pravilno ali nepravilno. Vsekakor je res, da bi bilo članom ekspedicije je potom radija mogoče pomagati v slučaju havarije aeroplanov. Zadeva pa je končno taka, da ne gre izgubljati poguma. Pred vzletom je Amundsen naročil spremljevalcema ladnjama "Fram" in "Hobby", naj ga pričakujeta 14 dni po odhodu v severni vodah okoli Spitzbergov. Iz tega je torej razvidno, da je računil z morebitnim daljšim bivanjem na severnem tečaju.

IZ PRIMORJA

Smrtna kosa. — V Komnu na Krasu je umrl 78-letni Josip Svaba.

Pomladansko zasedanje gorškega porotnega sodišča je pričelo 25. maja. Izmed obtožencev je bil prvi na vrsti Vencelav Škarabot iz Sempasa, ki je ubil svojega bodočega tasta Tomaža Kosovela. Škarabot je bil radi olajševalnih razlogov oproščen. Branil ga je kazenski zagovornik dr. Kolba.

Samomor v Renčah. — V Renčah se je obesila 20-letna Marija Stefančič iz Podgora pri Gorici. V smrt jo je gnala neozdravljiva bolezen.

Opasne črešnje. — 27-letni kmet Vojvoda iz koperske okolice je hotel zobati črešnje z drevesa na domačem vrtu. Splezil je na črešnjo, se uprl z nogo na trhljo vejo, katere pa ni opazil, in katere se je pod težo njegovega telesa zlomila, tako je mož padel pet metrov globoko na tla. Pri padcu se je znatno poškodoval. Prenesli so ga v bolnišnico.

Smrtna kosa. — Umrl je vinski trgovec Kristijan Stopar, doma od Sv. Križa na Vipavskem.

SLIKE IZ NASELDIN

Mulberry, Kans. — Par tednov nazaj sem se pomikal proti mestu Arma, da si kaj izposim pri rojakih, ker bil sem že lačen, da se mi je-toma delala pred očmi. Ko se na cesti oziram okoli, ne zato, da bi se izognil morilskemu avtomobilu, zaslišam šumenje v zraku. Kakor znakoplov je brnelo in letelo naprej. Precej sem spoznal, kaj je. Prikazen je imela široke peruti, dolge in tanke noge, a še daljši vrat. Zdelo se mi je, kot da nekaj nese, in res bilo je tako.

Prikazen je obstala na vrhu lepega gradička na dimniku, kjer je malo postala. Takrat sem razločno videl, da ima korbico v kljunu in tedaj sem tudi spoznal, da je to velika ptica. Storklja je bila. Hitro povem pri cesti stoječim otrokom, naj zapodijo storkljo, da se ne pripeti nesreča in bi se dimnik ne podrli, ker se stala na njem. Otroci so se res pričeli pripravljati, da jo odpodijo, a ko je storklja videla njih namen, je pustila svojo ovenčano korbico iz kljuna v dimnik. Zaslišal se je krič žene Fr. Erzenožnika, ki je prestregla otroka moškega spola, letočega po dimniku nizdol.

Čestitam. Imamo spet enega krojača v državi Kansas. Želim, da bi bil le zdrav in bi hitro odrasel ter meni naredil obleko, ker mogoče ozdravim do tistega časa.

Rojakom s tem poklicom pa priporočam, da se držijo proč od Kansasa. Pozdrav vsem naprednim rojakom po širni Ameriki. — Joe Perhne.

West Frankfort, Ill. — V št. 118 sem čital dopis brata F. Kočevarja, da sem kritiziral po hišah. Tisto sem res, a bilo je tudi resnica. In resnico lahko go-

vorimo in pišemo. O meni takrat morda radi tega ni ničesar omenil, ker sem samec. Znano je namreč, da imajo nekateri radi samec čudne pojme. Mislijo, da samci nimajo nikake škode, če ravno vse izgubijo. — Mike Kočeni.

Harikiri blazne ženske. — V neki vasi pri Mostarju je kmetica Stana Dobrič pred nekaj dnevi nenadoma zblaznela. V blaznosti je hotela najprej zadaviti svojega otroka, ki je k sreči pobegnil. Nato je vzela dolg nož, si prerežala trebuh in potem se grlo. Ne srečnica je umrla med strahovitimi bolečinami.

ZGODOVINA MONTGOMERY WARD & CO.

Trgovino po pošti je ustanovil A. Montgomery Ward leta 1872. V mali sobi dvanaest pa štirinajst čevljev veliki in v tem prostoru se je započela ta velika ideja.

Delal je v mali trgovini v St. Joseph, Mich. Odjemalci katere je on stregel bili so večinoma kmetje. Jih spoznal in se njim priljubil, bili so odjemalci in prijatelji njegovi ob enim. Od njih in svoje lastne skušnje je spoznal potrebe kmetov, njih želje in njih težkoče. Sprevidel je, da se kmet trdo bori pri obdelovanju zemlje za svoje življenje in spoznal, da nakupovanje raznega blaga je velika neprilika in nezadovoljstvo vsled prevelike oddaljenosti do prodajalca.

Mr. Ward se je odločil, da prinese kmetom blago na njih dom; da jim proda dobro blago potem letakov poslanih po pošti; odločil se je kupovati blago naravnost od izdelovalcev in ga pošiljati svojim odjemalcem za mali dobiček.

Ni vzel dolgo ko je Mr. Ward spoznal, da je prevzel preveliko odgovornost dela za eno samo osebo. Potreboval je pomoč in si tako izbral prijatelja, George R. Thorne iz Kalamazoo, Mich., ki mu je pomagal kot solastnik v trgovini.

Njih prvi cenik je bila mala knjižica na osmih straneh okrog tri proti pet palcev velika. To je bil le navaden cenik brez vsakih posebnih opisov blaga katere je bilo večinoma oblačilno blago. Ampak cena je bila prava. Postregla sta odjemalce pošteno in odjemalci so njima vračali prijaznost za postrežbo. Jamčila sta "Zadovoljstvo ali vaš denar nazaj" in pošteno izvrševala svojo dolžnost in jamstvo.

Leta 1876 sta izdala nov cenik z 150timi stranmi in alikami raznega blaga njih zaloge, naredila sta \$300.000 trgovine v tem letu.

V letu 1890 se je trgovina narasla na \$2,410,000.

V letu 1900 so sezidali v Chicagu na Michigan Boulevardu veliko poslopje z velikim stolpom, kateri stoji še danes tam kot spomin na velik uspeh. Prva podružnica se je odprla v Kansas Cityu, l. 1904.

V letu 1906 se je trgovina povečala na \$21,800,000. S sezidanjem velikanskega poslopja, ki danes pokriva nad štirideset akrov podnega prostora se je pričel na Chicago avenue. Prihodnjega leta se je sezidalo poslopje v Kansas Cityu. Leta 1909 se je to podjetje podvojilo na velikosti. Zopet nova podružnica se je ustanovila v Fort Worth, Tex. l. 1911.

Trgovina se je razširila v Kansas Cityu tako, da je bilo potreba v letu 1913 sezidati to veliko poslopje, ki še danes stoji tam. Ravno v istem letu se je odprla nova podružnica v Portlandu, Oregon, in trgovina je naraščala, tako se je sezidalo veliko poslopje tam. St. Paul, Minn., podružnica je bila zgrajena leta 1921.

V letu 1923 se je zopet odprla nova podružnica v osem nadstropnem posloppju v Oaklandu, Calif.

Ampak poslopja sama niso znamenja za dobro organizirano trgovino. Največji uspeh Montgomery Ward & Co. ni bil v zidanju velikih posloppj, temveč v obdržavanju zaupnosti in dobre volje pri več kot pet milijonov ljudi, ki so še danes prijatelji in odjemalci pri Montgomery Ward & Co. in v tem, da se je spravilo skupaj, tako veliko množico ljudi, ki so delali skupno z Wardom in na njih zaupnost. To je struktura, ki se je zgradila v teku petdeset letja s pošteno trgovino. — (Adv.)

Slovenska Jednota

Podporna Jednota

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjski John Vogrich; urednik glasila Jole Kavertnik, upravitelj glasila Phil Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zelesnikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančič, 13111 Bennington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2428 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terdal, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Kavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združilni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolka Ovan, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Onp, 2436 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VERHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanajajo na pošto gl. predsednika se nanajajo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORN SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se nanajajo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginjsništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je sgoraj.

Vsi priitvi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelesnikar, Box 276, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društvo št. 1, SSPZ.—Piknik v nedeljo 21. junija, na Steznarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Zvon, št. 70, JNKJ.—Piknik v nedeljo 28. junija, v Summit, Ill.

Zveza slovenskih organizacij.—Piknik v soboto 4. julija, na Steznarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Nada št. 102, SNPJ.—

Plena veselica v soboto 2. oktobra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 25. oktobra, v dvorani CSRP, 1130 W. 18th St.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 29. nov., v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Silvestrova zabava, 31. decembra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 24. januarja 1936, v dvorani SNPJ.

ALI CITATE

dobre knjige?

Tedaj naročite knjige Književne matice S. N. P. J.

Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Največje zlo za delavca je neznanje. Čimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je največji sovražnik nevednosti in duševne teme. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Čitati mora dobre knjige.

Ako ste ukaželjni, če hrepenite po izobrazbi in duševnem razvedrilu, ako želite čitati povesti in delavskega življenja, spoznati nekatere naravne resnice in če se hočete seznaniti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige:

Slovensko-angleška slovnica	\$2.00
Zajedanci	1.75
Zakon biogenexije	1.50
Jimmie Higgins	1.00
Pater Malaventura	1.50

Kdor naroči Zajedance in Zakon biogenexije skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje.

Vse te knjige so lično in trpežno vezane. Poštšina je všteta. Naročilu priložite denar.

Naročila za vse gori omenjene knjige prejema

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

VELIKI IZLET

O PRILIKI TISOČLETNICE

TRETJI HRVATSKI VSESOKOLSKI IZLET

V ZAGREBU

Z VELIKIM BEZOPARNIKOM

AQUITANIA KATERI ODPLUJE 29. JULIJA IZ NEW YORKA

Zapomniti si, da je Aquitania službeni sokolski parnik in izletnik bodo imeli slobodne čakalce na pota kakor tudi v Zagrebu. Znižane cene tretjega razreda kabine iz New Yorka in nazaj. Zagreb priredi sijajen sprejem izletnikom tega parnika.

Za ugodnosti potnikov se bo zanimal gosp. Ivan Kampotič, voditelj uradnik Cunard linije.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na naše zastopnike v vašem mestu.

CUNARD LINE

149 So. Dearborn St. Chicago, Ill.

ELZA

Spisal Fr. Serafin.

To je bilo prišlo tako... Nekega večera smo se izprehajali v Gradcu po parku jaz pa moja prijateljica Ivan in Karel. Bili smo sami, čisto sami, kajti bilo je že precej pozno. Hodili smo nerodno, z velikimi koraki, prav kakor se spodobi sinovom kranjskega kmeta... Govorili smo o našem slovetstvu, kajti med tremi sva bila dva "nadobudna"... Govorili smo pa tudi o tem, bi li ne bilo dobro, iti na požirek rutnega "Ratzenbergerja", katerega sta točila Matijaž in njegova postarna teta v slavnostni, vsem slovenskim visokošolcem tako dragi kuhinji. Kajti gostilnice ni bilo tam; vino se je točilo preko ulic, in samo mi, slovenski visokošolci, smo smeli sedeti po stolah in klopih v kuhinji ter srkati na mestu pristno kapljico, ki je rasla na dragih slovenskih tleh...

Mi sami smo imeli to prednost, tako vsaj je trdil včas Matijaž, a če se je stisnil semintja še kdo drugi v kak kot, ka tudi niso zapodili... Prihajali pa so radi ljudje, zlasti kadar smo mi, slovenski vseučiliščniki, peli... O to vam je bilo življenje pri "Ratzenbergerju", kadar je bilo kaj — drobiža! Tja nas je vleklo torej nocoj srce, a šli nismo... Vzroka ni nobeden povedal, zakaj ne gre, pa ga tudi praviti treba ni bilo!... Postajalo je že dolgočasno, ko prihiteli mimo nas mlado žensko bitje. Bila je lepa in — sama! "Aj!" se začudimo vsi trije ter se ozremo za njo... Vse tri je prešinilo nekaj, a prvi izpregovori Ivan: "Jaz stopim za njo!..." "Le!" In šel je. Meni in Karlu pa je bilo še bolj dolgočas... Toda Ivan se kmalu vrne.

"No?" "Nič!" "Pojdem pa jaz za njo!" reče Karel, in res se spusti skoro v tek s svojimi dolгими koraki. Bila sta kmalu skupaj. Toda tudi on se pripodi kmalu nazaj ter se nama krohotaje pridruži. "Kako je bilo?" ga vprašam. "Poskusit pojdi!" "Pa grem!" Šel sem, a dasi je bila stvar smešna in je izvirala iz same razposajenosti, mi je vendar malce utripalo srce... Ko stopim k njej, jo nagovorim: "Gospodična, vas li smem spremljati?" "Povedala sem zdaj že dvakrat, da ne potrebujem spremljevalca!" "Oprostite, gospodična, prvič jaz tega nisem slišal, drugič pa, ko bi tudi bil, bi bil vendar prišel ter vas spremljal!" "Tako?" vpraša srdito, in visoko so se ji dvignile prsi... "Da, tako!"

"Saj prideva morda do kakšnega redarja!..." "A redarja bi radi?..." Idiva ga torej iskat skupaj!... Posilil jo je smeh. "Taka predznost!"... "Da, taka predznost!..." "Pa, vsaj nisem predzna jaz?..." "Kdo neki drugi?" "Jaz?..." Kako to?..." Pogledala me je nehote s svojimi lepimi, velikimi očmi... "Ker me podite od sebe!..." "No, ta — logika!..." In zazvenel mi je zvonek smeh na ušesa. "Da, ta logika!... Verjemite mi, gospodična, da je meni moja logika ljubša nego vaša!..." In spet se je smejala... Dospela sva bila do tistega kotička, v katerem se nahaja Schillerjeva soha. Tu se ustavim, jo pogledam v obraz in ji rečem: "A zdaj mi povej, kako ti je ime!" Ustavi se tudi ona in me premeri z jeznim pogledom od nog do glave. Pričakoval sem prav zares srditega odgovora. A čim dalje me je gledala, tem milejša ji je postajala iz njenega očesa. Potem pa stajala lice, tem blažja luč je sijala nagnila nekoliko glavo, povsila oči ter zašepetala napol glasno: "Elza!" "Elza! Kako lepo ime!" pripomnim jaz, in šla sva naprej, toda zdaj bolj počasi nego prej... Lotila se je bila naju obeh neka zadrega, in molčala sva... Zavila sva na Jakomini trg, in tu so naju srečavali ljudje, a midva se nista brigala zanje. Zrla sva v tla, kakor bi nečesa iskala, in najin molk je pretrgal samo kak globok vzdihljaj... Dospela sva v ozke ulice, da nisem vedel kdaj. "Zdaj bom kmalu doma," izpregovori ona, kakor bi me hotela opozoriti na to, da bi bilo čas, ločiti se od nje. A ni mi brnila, da sem šel še dalje z njo. "Kdaj se vidiva zopet?" jo vprašam, ne da bi kaj mislil. "Jaz grem vsak večer svojo teto obiskat, in ob tem času se vračam," odgovori ona. "Teta stanuje v Goethejevih ulicah." "Torej v Goethejevih ulicah!" ponovim jaz. In spet sva molčala, dokler se ne ustavi pri neki hiši. Slučajno ni bilo nobenega človeka v bližini. Primem jo za roko in jo hočem pritegniti k sebi, a ona me odrine lahko od sebe. "Mat! me že čaka, hiteti moram!..." Lahko noč!" "Lahko noč!" —

A danes me ni vesetilo nič. Vzel sem bil v roke pandekte, ki sicer tudi niso bili zabavni, a vendar še najbolj prebavni. Toda z učenjem danes kar ni šlo. Vedno in vedno sem si očital: "Kaj ti je bilo tega treba?..." Ali ti ni še zadosti takih doživljanj?..." Skozi razjarjene šaluzije se mi je pritepla osa v sobo ter me nadlegovala. Razsrjen potisnem šaluzije na dvojce, potegnem robec iz žepa ter začnem divje mahati okrog sebe, da bi pregnal nadležnico. Bila je že pri oknu, ko je zadnem in sicer tako nesrečno, da sem ji pretrgal život na dva dela. Meni je zagomazelo po hrbtenici, ker takih stvari nikoli nisem mogel videti. Pometel sem hitro vse skupaj skozi okno in izkušal sem se iznebiti neprijetnega vtiska. A ko se čez dalj časa ozrem skozi okno, opazim, da gorjeni del života še živi in se giblje. Zdrznem se in, da bi storil temu konec, pohitim ven, vržem pest prsti na pretrgani trup ter stopim nanj. Ko pa sem se vračal v sobo, mi je bilo pri arcu, kakor bi se vračal od pogreba... Bil sem neprijetno razburjen, nervozen, bolan... Pod okno mi prileti kos in skoro hkratu z njim ščinkavec. Do ptičev sem imel od nekdaj nenavadno ljubezen. Brž sežem po košček žemlje, ki mi je bil ostal še od zajtrka, ter ga začnem drobiti.

Kos odleti, ščinkavec pa je alastno pobiral drobtine. Nena doma se priplazi od zadaj maček. Jaz ga zagledam šele v zadnjem hipu, mahnem z roko, a ščinkavec, ki je bil krotak, domač, ni razumel mojega mahljanja, maček pa je bil dovolj prebrisan, da se ga ni bal. En skok, in ubogi ščinkavec je frfotal v ostrih krempljih njegovih... Skočim skozi okno, a moja pomoč je prišla prepozno. Maček se se je bil že spazil skozi plot na sosednji vrt. Samo par peresec in kapljo krvi sem še zasledil... "Vražja roka, da trošiš danes samo nesrečo!" Bil sem skrajno nezadovoljen sam s seboj!... In hodil sem spet po sobi do in gori in si očital: "Kaj ti je bilo tega treba?..." Čemu to?..." Hkratu pa me posili smeh: "Kdo pa te sili, da pojdi... kdo te sili?..." Smešno zares! — Ne pojdem, pa je!...

(Dalje prihodnjik.)

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

Tomaž je postal še nekoliko... Njegov obraz je bil izpremenjen — kazal je izraz duševno mrtvega človeka, izraz blaznika... Potem pa je zbežal ven — in zopet ni vedel nihče, kam je izginil...

XVI.

Klerikalni Škrjanec je zopet sedel v liberalni gostilni sredi svojih političnih nasprotnikov. V konsumnem društvu ga menda kar nič več ni mikalo.

"Hihihi!..." se je smejal ter tolkel s pestjo po mizi. "Hihihi, zdaj pa še ta!... Vraga, kaj takega pa še ne!... O ti proketo devišto, ti proketo devišto!..."

"O kom govoriš Škrjanc, o kom?" vpraša nekdo, ki je bil šele pri zadnjih njegovih besedah stopil v sobo.

"No, o tisti preljubi nečakinji našega gosпода župnika!... Saj veš menda, kaj se je zgodilo!..."

"Vem, vem!... Pa meni se ne zdi nič čudno, da je prišlo tako!..."

"Čudno?... Kaj bo čudno!" odvrne Škrjanec. "Čudno bi bilo, če bi bilo drugače, hihihi!... Kakšnega vraga so pa tudi počeli zmeraj v tem našem konsumnem društvu!... In pri belem dnevu, vam rečem!... Ni še dolgo tega, ko sem hotel tako zastran lepšega iti spet enkrat tja-kaj... Ko stopim v prodajalnico, pa vidim tisto punco in še nekoga tako zamaknjega drug v drugega, da me še začutila nista!... Jaz stojim malo, potem pa rečem sam pri sebi: e, kaj bi ju motil!... Naj se imata rada!... In izmuznil sem se spet ter odšel drugam! Hihihi, če bi vam jaz ime tistega povedal, to bi gledali!... Pa rajši molčim!..."

"No, in kdo bo kriv, kdo?" jih vpraša kar več obenem.

"Kdo bo kriv?!..." povzame Škrjanec. "Vrag ga vedi!... To ni tako, kakor je bilo pri oni iz Lipove, ki so jo odgnali in ki čaka zdaj sodbe... Tisto je bilo nevedno in neumno, a ta v konsumnem društvu, ta vam je ptica, da malo takih!... Enega samega ni imela, to je tako gotovo kakor "amen" v očenašu!..."

"Eni dolžijo Dolfeta, drugi spet Bastona," pripomni gostilničar.

"Pa učitelj baje tudi ni povsem nedolžen!" pristavi mlad mož. "Vsaj žena njegova neki kar blazni iz ljubosumnosti. Pravijo, da se vsak večer pretepavata!..."

"To jaz rad verjamem, da se pretepavata!..." pritrdi Škrjanec. "Kdor se napije tistega petjota v konsumnem društvu, kar podivja... Jaz sem napravil še zmeraj kako neumnost, kadar sem se ga bil nalezl!..."

"Jaz sem pa še nekaj drugega čul," izpregovori nekdo drugi, ki je dozdaj molčal in samo poslušal. "Pravijo, da tista punca niti ni sorodnica župnikova!..."

"I to jaz že davno vem, da ni!..." vzklikne Škrjanec, a se takoj udari po zobeh... Glasen krohoh nastane valed tega.

"Eh, Škrjanec, ta bi nam lahko marsikaj pojasnil, če bi le hotel!" pripomni krčmar. "Njemu je vse dobro znano!..."

"Kaj bo meni znano!... Meni ni nič znano!... In če mi tudi je — jaz molčim!..."

"Pa vsaj ne boste župnika dolžili!" pripomni nekdo, ki se mu je vse to namigavanje nekam čudno zdelo.

"Kaj župnika?" odvrne Škrjanec ter nabele obraz v reane buge, a tako, da je vsakdo lahko vedel, da tiči za to resnobo nekaj drugega. "Pustite mi župnika na miru! Jaz in župnik sva prijatelja in ne pustim zabavljati črezenj!..."

"Škrjanec, kaj pa je na tem resnice, da gre z vašim konsumnim društvom navzdol?" vpraša še precej prileten mož.

"Gre li navzdol ali gre navzgor, tega ravno ne vem," odvrne Škrjanec, "le toliko sem čul, da bodo tožili nekatere, ki so se preveč zadolžili, pa nočejo plačati!..."

"Eh, potem bo pa kmalu te glorijske konce!" vzklikne krčmar. "Kakor hitro se začne tožbe, pa pojde vse narazen!... Škoda za te, Škrjanec, da si pri onih!... Kaj počneš potem, ko društva ne bo več!..."

"Kdo bo bolj vesel nego jaz, kadar ga ne bo!" se odreže Škrjanec... "Jaz prosim že dolgo po tihem Boga, da bi vse te klerikalne stvari vrag vzel!"

Te besede klerikalnega veljaka so iznova vzbudile hrupen smeh.

"Ali ste že slišali, da se je Tomaž iz Lipove vrnil domov?" vpraša krčmarica, morda zato, da bi dala pomenku drugo smer.

"E, saj je že precej časa doma!" odvrne nekdo iz Lipovčan. "Jaz sem ga že parkrat videl... Slab je, slab! Stvar mu gre do srca... Boste videli, mož ne bo dolgo! Sama kost in koža ga je še!..."

"Bog ve, če ga ni res župnik zamaševal!" se oglasi spet krčmarica. Bila je sicer liberalna kakor njen mož, toda v to je vendar verovala, da župnik lahko zamašuje koga.

Nekateri so se muzali pri tej opazki, zopet druge pa je obšla zona, ko so se zmislili, kaj župnik vse lahko naredi...

Pogovor se je začel sukati nato o Tomažu in Manici, ki je imela radi umora pri predpotočnikih...

Da je umrl Maničin otrok nenaravne smrti, se je bilo razglasilo z nenavadno hitrostjo. Bilo ni skoro drugače mogoče, nego da je kdo videl, kaj se je bilo zgodilo. Na kmetih niti smrt odraslega človeka ne vzbuja kdove kakšne pozornosti, kaj še smrt nekoliko dni starega otroka... Če pogine komu kako živinčica, da, to je kaj drugega!... Za Boga, to je nesreča!... Ali če umrje človek in še celo otrok — kaka izguba je to?...

Navadno se tudi za to nihče ne briga, za kako boleznijo je kdo umrl... Mrtvaški oglednik pozna bore malo bolezni: pri starih je večidel slabost, pri otrocih božjast vzrok smrti. In prav nihče se ne vprašuje, je li res tako ali ne, da, na podlagi takih izkazov se sestavlja celo statistika, tista neovržna statistika, ki računi s samimi istinitimi podatki, in pri kateri je izključena vsaka domišljija!...

Tudi pri Maničinem detetu je bil mrtvaški oglednik navedel božjast kot vzrok smrti. In vendar se je zvedela resnica, vendar se je raznesla vest, da je bil otrok zadušil!...

To je bilo čudno, čudno tem bolj, ker se je pripovedovalo samodejstvo, o okolnostih, v katerih se je bilo zgodilo to, pa se je molčalo popolnoma... Skrbeli pa so ljudje tudi za to, da je prišlo oblastvo zločinu na sled.

Ko je Manica videla, da je stvar izdana, da bože zakon zahteval svojo žrtev, ni ne trenotek omahovala — vedela je takoj, kaj ji je storiti! Nelzerna je bila bolest, ki jo je občutila spriču smrti svojega otroka!... Dosti solz je bila že potočila v svojem mladem življenju, a tako bridkih še ni jokala kakor nad svojim mrtvim detetom. To so bile krvave solze v pravem pomenu besede!... Hujši udarec bi je ne bil mogel zadeti!... Rada bi bila dala svoje lastno srce iz prsi, če bi bila mogla rešiti z njim ljubljeno bitje... Kako ga je stiskala k sebi, kako si je prizadevala, da bi mu vdahnila zopet življenje!... Zaman!... Usode neusmiljena roka je bila posegla iznova vmes, vse njene lepe sladke nade so bile uničene, zopet se je tema zgrinjala nad njo!...

In morilec ljubljene otroka je bil njen rodni oče!... Njen lastni oče je povzročil strašno nesrečo, katere pogubni učinek se ni dal odvrniti več, pod katere teže se je mogla zgruditi v prah... Bila je strta, uničena!... In vendar se ni srdila nad očetom... Nasprotno, pomilovala ga je!... Zavedala se je, kako grozovito žalost mu je napravila, zavedala, koliko je trpelo radi nje njegovo pošteno srce!... In bila je od vsega početka prepričana o tem, da tega, kar je bil storil, nikdar ni storiti nameraval, bila je uverjena, da ni bil pri pravi zavesti, ko je zvršil strašno dejanje, in da je nareči pripadala pri tem nemala uloga... A tudi ko bi res bil namenoma položil roko na otroka, bi ne bila dvojila ne hip o tem, kaj je njena dolžnost!... Očeta bi ne bila izdala za ves svet ne!... Hvalila je Boga, da matere tisti čas ni bilo doma, in da nihče ni bil priča strašnem prizoru... Kakor hitro se je zavedala, da je njen oče v nevarnosti, je prešinilo nekaj kakor heroizem njene prsi, in s ponosno, samozvestno odločnostjo je vzkliknila sama pri sebi: "Za očeta v smrt, ako treba!..."

(Dalje prihodnjik.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v salogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je črna pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

ZAKAJ SE TISOČE LJUDI

poslužuje nas pri pošiljanju denarja v staro domovino?

Zato ker so naše cene najnižje in vsaka pošiljatelj je izplačan v najkrajšem času v polnem zneaku.

NAŠ PLOVBENI ODDELEK

prejema prijave za potovanje za VSE-SOKOLSKI IZLET V ZAGREB z velikim parnikom AQUITANIA, kateri odpušča v New Yorka 29. julija, 1925, to s posebnim vlakom iz Pariza v Zagreb.

Naši zastopniki skrbijo za Vas in za vašo pritižnjo med potovanjem. Pišite za pojasnila.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice

CHICAGO - - - ILLINOIS

\$20,000,000.00
Imovina

MI KUPUJEMO VAŠE VLOGE V JUGOSLOVANSKIH DINARJIH